

ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΕΣ

Το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» προάγει τη μάθηση για τα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω προσωπικών αφηγήσεων, του προφορικού λόγου, της εικόνας και μέσω μαθημάτων και δραστηριοτήτων. Αυτή η ενότητα προσφέρει παραδείγματα για το πώς οι εκπαιδευτικοί μπορούν να ενσωματώσουν το εν λόγω πρόγραμμα στη διδασκαλία τους ως συμπλήρωμα των διδασκόμενων μαθημάτων. Επιπλέον στην ενότητα αυτή παρουσιάζεται μια σειρά μεθοδολογιών που οι εκπαιδευτικοί μπορούν να χρησιμοποιήσουν ανεξάρτητα από τα περιλαμβανόμενα σχέδια μαθημάτων.

Σχέδια μαθημάτων και προτεινόμενες δραστηριότητες

Ο οδηγός του προγράμματος «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» για τον εκπαιδευτικό περιλαμβάνει μαθήματα, δραστηριότητες και ερωτήματα προς συζήτηση για κάθε υπέρμαχο. Για να σχεδιάσετε τα δικά σας μαθήματα, σκεφτείτε τα εξής:

- Με ποιον τρόπο το ζήτημα ή η ιδέα ευθυγραμμίζονται με τα μαθησιακά πρότυπα;
- Τι γνωρίζουν οι μαθητές σας για το ζήτημα;
- Είναι κάτι σχετικό με αυτούς και εύκολα κατανοητό;
- Προετοιμάσατε τους μαθητές σας ώστε να εμπλακούν με το θέμα;
- Έχετε σκεφτεί επαρκώς τις επόμενες κινήσεις σας;

Μεθοδολογίες

Στη διαδικασία μάθησης για τα ανθρώπινα δικαιώματα εφαρμόζονται συμμετοχικές και διαδραστικές προσεγγίσεις, ώστε να κρατήσουν ζωνφόρο το ενδιαφέρον των μαθητών. Για τον καθορισμό της καλύτερης μεθοδολογίας για τους μαθητές σας, σκεφτείτε το περιεχόμενο και με ποιο τρόπο μια ορισμένη προσέγγιση θα μπορούσε να δημιουργήσει κατάλληλο πλαίσιο για το όλο ζήτημα. Για παράδειγμα ένα παιχνίδι ρόλων σχετικά με την παιδική εργασία θα μπορούσε να προσφέρει μια οπτική ή θα ενέτεινε την αποστασιοποίηση των μαθητών με αποτέλεσμα να μην υπάρξει αντίκτυπος; Εσείς γνωρίζετε τους μαθητές σας και, καθώς εξελίσσεται η κατανόσή σας για πιο δύσκολα ζητήματα και η άνεσή σας με αυτά, η ικανότητά σας να χρησιμοποιήσετε μια σειρά μεθοδολογιών θα εμπλουτίζεται και θα γίνεται ουσιαστικότερη τόσο για εσάς όσο και για τους μαθητές σας.

Πολλά ζητήματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι δύσκολο να κατανοηθούν και απέχουν πολύ από την καθημερινή ζωή των περισσότερων μαθητών. Τα όρια ανάμεσα στο να αποκαλύπτεις και στο να σοκάρεις, να δημιουργείς αισθήματα ενσυναίσθησης και συμπάθειας και να δημιουργείς πραγματικές ευκαιρίες ανάληψης δράσης ή προώθησης πιο συμβολικών εκδηλώσεων είναι δυσδιάκριτα. Το πρόγραμμα «Λέμε την Αλήθεια στην Εξουσία» θα σας συνδράμει με ποικίλα μέσα για τη στήριξη αυτής της σημαντικής εργασίας.

Διδακτικές μέθοδοι

Προτού ξεκινήσετε οιαδήποτε δραστηριότητα στην τάξη, είναι σκόπιμο να θέσετε βασικούς κανόνες στους οποίους θα πρέπει να συνεισφέρουν και για τους οποίους θα πρέπει να συμφωνήσουν όλοι οι μαθητές σας.

Παιχνίδι ρόλων

Το παιχνίδι ρόλων είναι ένα πολύ μικρό θεατρικό δρώμενο που παρουσιάζεται από τους μαθητές. Ο αυτοσχεδιασμός ζωντανεύει καταστάσεις και περιστατικά. Το παιχνίδι ρόλων βελτιώνει την κατανόηση μιας κατάστασης από τους συμμετέχοντες και ενθαρρύνει την ενσυναίσθηση.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Επιτρέψτε στους μαθητές να διακόψουν τη δράση, όταν έχουν ερωτήματα ή θέλουν να αλλάξουν την τροπή του παιχνιδιού ρόλων.
- Αφήστε αρκετό χρόνο στο τέλος του παιχνιδιού ρόλων προκειμένου να επανεξετάσετε και να ενισχύσετε τον σκοπό της δραστηριότητας και τους μαθησιακούς στόχους.
- Αφήστε χρόνο για περιουλλογή.
- Εάν το παιχνίδι ρόλων δεν λειτουργήσει όπως αναμενόταν, ρωτήστε τους μαθητές με ποιον τρόπο θα μπορούσε να βελτιωθεί ή να αλλάξει.
- Επειδή τα παιχνίδια ρόλων μιμούνται καταστάσεις ή συμβάντα της πραγματικής ζωής, ενδέχεται να εγείρουν ερωτήματα για τα οποία δεν υπάρχουν απλές απαντήσεις. Να αισθάνεστε άνετα με το γεγονός αυτό και εργαστείτε με τους μαθητές προκειμένου να το κατανοήσουν προσωπικά και να δώσουν τις δικές τους απαντήσεις.
- Δείξτε κατανόηση και σεβασμό στα αισθήματα και την κοινωνική δομή της τάξης σας και χρησιμοποιήστε τα παιχνίδια ρόλων με υψηλή δόση ευαισθησίας.

Καταιγισμός ιδεών [Brainstorming]

Η μέθοδος του καταιγισμού ιδεών ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα και παράγει πολλές ιδέες γρήγορα. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την επίλυση προβλημάτων ή την απάντηση σε ερωτήματα.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Αποφασίστε ποιο συγκεκριμένο ζήτημα θέλετε να εξετάσετε και θέστε το ως ερώτημα.
- Ζητήστε από τους μαθητές να συνεισφέρουν σε ιδέες – αυτό μπορούν να το κάνουν ατομικά, σε ζευγάρια ή σε μικρές ομάδες, προτού δώσουν αναφορά στο σύνολο της τάξης.
- Επιτρέψτε την ελεύθερη ροή των ιδεών• Ζητήστε από τους μαθητές σας να μη λογοκρίνουν τις ιδέες τους.
- Να αποδέχεσθε όλες τις ιδέες, αλλά να αποθαρρύνετε τους μαθητές από το να επαναλαμβάνουν ιδέες που έχουν ήδη αναφερθεί ή από το να σχολιάζουν τις ιδέες άλλων πριν από το τέλος.
- Όλοι θα πρέπει να συνεισφέρουν, επιτρέψτε όμως στους μαθητές να συμμετέχουν όταν είναι έτοιμοι, όχι με συντεταγμένο τρόπο.
- Ζητήστε σαφήνεια στη διατύπωση των απόψεων των μαθητών, όποτε χρειάζεται.
- Καταγράψτε όλες τις καινούργιες ιδέες• σταματήστε όταν οι ιδέες αρχίζουν να εξαντλούνται.

Διαδικασία ερωτήσεων

Κατά τη διαμόρφωση τρόπων για τη διερεύνηση και την κατανόηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σχεδιάστε ερωτήσεις που απαιτούν εκτενείς απαντήσεις και ενθαρρύνετε τη συμμετοχή και την ανάλυση εκ μέρους των μαθητών.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Κατηγοριοποιήστε τις ερωτήσεις σας με τέτοιο τρόπο ώστε να οδηγείτε τους μαθητές σας από χαμηλότερα προς υψηλότερα επίπεδα σκέψης και ανάλυσης. Αυτή η μέθοδος βοηθάει τους μαθητές στην οικοδόμηση αυτοπεποίθησης και αυξάνει σταδιακά τον βαθμό κατανόησής τους απέναντι σε σύνθετα ζητήματα.
- Χρήσιμοι τύποι ερωτήσεων: υποθετική, που ζητά εκτίμηση, ενθαρρυντική/υποστηρικτική, που ζητά έκφραση προσωπικής γνώμης, διερευνητική, διευκρινιστική/ανακεφαλαιωτική, ερώτηση που οικοδομεί συναίνεση.

Ζωγραφική

Η ζωγραφική αναπτύσσει τις δεξιότητες της παρατήρησης και της φαντασίας και οικοδομεί ενουναίσθηση για τους ανθρώπους που απεικονίζονται. Οι ζωγραφίες είναι χρήσιμες κατά τη διδασκαλία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς το έργο μπορεί να εκτεθεί στην τάξη και στο σχολείο ως βάση για περισυλλογή και περαιτέρω συζήτηση σχετικά με τις αξίες και γενικότερα τα ζητήματα γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Πρόταση:

- Η τέχνη είναι προσωπική υπόθεση και θα πρέπει να γίνεται σεβαστή και να τιμάται ως τέτοια.

Εικόνες και φωτογραφίες

Οι εικόνες και οι φωτογραφίες μπορούν να είναι χρήσιμες για τη διδασκαλία των μαθητών, διότι, ενώ μπορεί να κοιτάζουμε το ίδιο πράγμα, το βλέπουμε ή το κατανοούμε διαφορετικά.

Πρόταση:

- Οι εικόνες και οι φωτογραφίες αιχμαλωτίζουν μια στιγμή στην ιστορία. Οι μαθητές θα πρέπει να σκεφτούν για τον ρόλο των φωτορεπόρτερ κατά την παρουσίαση ή την καταγραφή ζητημάτων σχετικών με τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Μέσα Ενημέρωσης

Τα μέσα ενημέρωσης αποτελούν ουσιαστικό συστατικό μιας δημοκρατικής κοινωνίας. Παρόλα αυτά, ιδιαίτερα στην περίπτωση του διαδικτύου, θα πρέπει να τονισθεί η διάκριση ανάμεσα στην αντικειμενική παρουσίαση και την έκφραση άποψης.

Συνεντεύξεις

Οι συνεντεύξεις των μαθητών παρέχουν μια από πρώτο χέρι και προσωπική ευκαιρία για έρευνα και μάθηση. Η διαδικασία συνέντευξης προσφέρει επίσης τη δυνατότητα να μοιραστούμε αυτό που οι μαθητές μαθαίνουν με το σχολείο και την ευρύτερη κοινότητα.

Πρόταση:

- Δώστε τον απαραίτητο χρόνο σε κάθε μαθητή και στις ερωτήσεις του. Ανάλογα με το θέμα και εκείνον που δίνει τη συνέντευξη, αξιοποιήστε τον χρόνο προκειμένου να διδάξετε όχι μόνο τα σχετικά με τη διαδικασία διαμόρφωσης των ερωτήσεων αλλά επίσης και ζητήματα ευαισθησίας, σχετικότητας και υπεύθυνου χειρισμού των προσωπικών πληροφοριών.

Συσχετισμός λέξεων [word association]

Ο λεκτικός συσχετισμός είναι ένας θαυμάσιος τρόπος για να παρουσιάσετε ένα θέμα και να μετρήσετε τον βαθμό κατανόησης των μαθητών σας. Χρησιμοποιήστε την ανακεφαλαίωση του μαθήματος για να διαπιστώσετε πόσα έχουν μάθει οι μαθητές.

Πρόταση:

- Φτιάξτε έναν κατάλογο λέξεων που καλύπτει το εύρος του υπό μελέτη θέματος.

Εκ νέου παρουσίαση πληροφοριών

Ένας από τους καλύτερους τρόπους για την κατανόηση και αφομοίωση των πληροφοριών είναι η οικειοποίηση τους και κατόπιν η παρουσίασή τους με διαφορετική μορφή. Για παράδειγμα μετά από την εξέταση του θέματος της παιδικής εργασίας προκαλέστε τους μαθητές σας να καθορίσουν τον καλύτερο τρόπο ενημέρωσης άλλων για το ζήτημα αυτό.

Προτάσεις και Οδηγίες:

- Εργαστείτε με τους μαθητές για να εντοπίσετε μια πρωτογενή πηγή πληροφόρησης σχετικά με το θέμα.
- Εφοδιάστε τους μαθητές με μια σειρά μεθόδων προκειμένου να παρουσιάσουν και/ή να ενημερώσουν άλλους σχετικά με το θέμα. Ενθαρρύνετε τους μαθητές να επιχειρήσουν μη παραδοσιακές προσεγγίσεις.
- Επιτρέψτε στους μαθητές να προσκομίσουν νέες πληροφορίες και να δικαιολογήσουν τη σημασία τους.

Πρόσθετες μέθοδοι: συνθετικές εργασίες, συζήτηση σε μικρές ομάδες και συζητήσεις στην τάξη.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να εξετάσουν τη χρήση των ακόλουθων στρατηγικών όταν προσαρμόζουν την καθοδήγηση για διαφορετικούς εκπαιδευόμενους.

Μαθητές με ειδικές ανάγκες

- Με την εκκίνηση του μαθήματος θέτετε συχνά ερωτήσεις και παρέχετε διευκρινιστικά σχόλια.
- Χρησιμοποιείτε εννοιολογικούς χάρτες και γραφικές παραστάσεις. Εξετάστε πώς αυτά μπορούν να τροποποιηθούν.
- Αναθέστε στους μαθητές να εργαστούν σε ετερογενείς ομάδες, χρησιμοποιώντας συνεργατικές διαδικασίες μάθησης όπου χρειάζεται.
- Οργανώστε βαθμιαίας δυσκολίας ανάγνωση με στήριξη για αποκωδικοποίηση και λεξιλόγιο.
- Παρέχετε εναλλακτικά μέσα (γραπτά, προφορικά και οπτικά).
- Εκτιμήστε τις δυνατότητες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές συσκευές (υπολογιστές, οθόνες LCD) και άλλα εναλλακτικά μέσα για να κρατούν οι μαθητές σημειώσεις.
- Διαιρέστε διδακτικές ενότητες σε μικρότερες μονάδες.
- Διδάξτε στους μαθητές στρατηγικές για την εκμάθηση καινούργιου υλικού: να κρατούν σημειώσεις, να δημιουργούν διαγράμματα, να υποβάλλουν ερωτήσεις, να καταγράφουν τη διάρθρωση του υλικού, να διαβάζουν για δεύτερη φορά και να υπογραμμίζουν λέξεις-κλειδιά ή έννοιες.

Μαθητές που δεν γνωρίζουν επαρκώς την ελληνική

- Εντοπίστε λέξεις από το λεξιλόγιο που οι μαθητές ενδεχομένως να βρίσκουν δύσκολες και διδάξτε τις νωρίτερα εντός περιεχομένου. Γράψτε απλούς, σύντομους ορισμούς των λέξεων.
- Χρησιμοποιήστε οπτικές και γραφικές αναπαραστάσεις για να περιγράψετε την κεντρική ιδέα.
- Συνοψίστε το κείμενο χρησιμοποιώντας απλό λεξιλόγιο και απλές προτάσεις.
- Δώστε στους μαθητές τη δυνατότητα να συνεργαστούν με άρτιους γνώστες της ελληνικής. Διαρρυθμίστε την τάξη για μάθηση σε μικρές ομάδες και ανά ζεύγη.
- Καθοδηγήστε τους μαθητές να σκέφτονται μεγαλόφωνα προκειμένου να κατανοήσουν τη βήμα προς βήμα διαδικασία σκέψης για την εξεύρεση λύσεων.

ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΑΙΝΙΩΝ ΣΤΗΝ ΤΑΞΗ

Οι ταινίες αποτελούν ένα εξαιρετικό εκπαιδευτικό συμπληρωματικό μέσο. Εντούτοις πολλοί από τους μαθητές σας δεν είναι συνηθισμένοι στις ταινίες ως μαθησιακό υλικό. Ακολουθούν ορισμένες προτάσεις για να τους βοηθήσετε να προσεγγίζουν με κριτικό τρόπο τις ταινίες και να συμμετέχουν ενεργά στις συζητήσεις της τάξης.

Δείτε εσείς την ταινία προτού τη δείξετε στην τάξη. Θα πρέπει να γνωρίζετε εάν το απόσπασμα περιέχει γλώσσα ή εικόνες που απαιτούν προετοιμασία εκ μέρους των μαθητών και/ή των γονέων τους πριν από την προβολή.

Δώστε στους μαθητές να καταλάβουν ότι θα πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη ταινία όπως θα έκαναν οποιοδήποτε άλλο ανάγνωσμα της τάξης. Δύο επισημάνσεις θεωρούνται βοηθητικές:

Τίποτε στην ταινία δεν περιέχεται κατά τύχη ή κατά λάθος. ΤΑ ΠΑΝΤΑ έχουν επιλεγεί για κάποιον συγκεκριμένο λόγο, ακόμη και τα μικρότερα, φαινομενικά πιο ασήμαντα σημεία.

Ο κινηματογράφος είναι μια γλώσσα ολοκληρωμένη και με τη δική της «γραμματική». Γωνίες λήψης, φωτισμός, σκηνοθεσία, αντιστοίχιση πλάνων, κάδρο, σύνθεση, μοντάζ, οριζόντιες περιστροφές κάμερας, τράβελλινγκ, “fade-ins”, πεδίο, φοντού-ανοαινέ και πολλά άλλα στοιχεία αποτελούν τη γραμματική μιας ταινίας. Αυτή η οπτική αφήγηση παράγει νόημα για τους θεατές κατά τρόπο παρόμοιο με τις κειμενικές συμβάσεις.

Στη συνέχεια δώστε στους μαθητές μια σειρά ερωτήσεων ή προσαρμόστε το επιλεγμένο μάθημα στην ταινία, για να ξεκινήσει η συζήτηση. Θα πρέπει να έχετε σκεφτεί ποια είναι η επιθυμητή για εσάς ανταπόκριση στην ταινία.

Μετά από τη συζήτηση στην τάξη για την ταινία συνοψίστε τα βασικά σημεία του μαθήματος. Αυτό είναι συχνά απαραίτητο, διότι οι μαθητές ενδέχεται να δυσκολεύονται στην αφομοίωση της ταινίας ως υλικού του μαθήματος. Οι ταινίες μπορούν να αποτελέσουν ένα πολύ αποτελεσματικό εκπαιδευτικό μέσο, όμως οι διδάσκοντες οφείλουν να σκεφτούν πώς θα αφομοιωθεί το υλικό τους. Οι ταινίες θα πρέπει να συμπληρώνουν τη δουλειά της τάξης και όχι να την υποκαθιστούν.

ΓΙΝΕ ΥΠΕΡΜΑΧΟΣ

Καθένας μπορεί να γίνει υπέρμαχος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είτε για μία ημέρα είτε για όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους. Ακολουθούν μερικά παραδείγματα σχετικά με το πώς μπορείτε να υποστηρίξετε τους μαθητές σας στην προσπάθεια να γίνουν υπέρμαχοι.

Προτάσεις και οδηγίες:

- Προετοιμάστε ένα στρατηγικό πλάνο
- Προσδιορίστε το πρόβλημα που πρόκειται να μελετηθεί.
- Ερευνήστε το πρόβλημα. Για ποιον λόγο είναι πρόβλημα, ποιες λύσεις έχουν επιδιωχθεί (ορισμένες θα έχουν καλυφθεί στο μάθημα);
- Ποια αλλαγή απαιτείται;
- Ορίστε βήματα δράσης και συγκεκριμένα ακροατήρια – ποιος μπορεί να πραγματοποιήσει την αλλαγή;
- Πώς μπορεί η ομάδα να συμπεριλάβει και άλλους υποστηρικτές;
- Πώς μπορεί να μετρηθεί η επίδραση των προσπαθειών της ομάδας;

ΓΙΑ ΜΙΑ ΗΜΕΡΑ

Εάν διαθέτετε μόνο μία ημέρα για να αναλάβετε δράση, επιλέξτε μια δράση απλή και εστιασμένη, όπως η σύνταξη επιστολών ή η οργάνωση μιας ημερίδας ενημέρωσης του σχολείου σας για το θέμα που έχετε επιλέξει να σχολιάσετε.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΕΒΔΟΜΑΔΑ

Εάν διαθέτετε μία εβδομάδα για να αναλάβετε δράση, εστιάστε σε μια εκδήλωση ή ένα πρόγραμμα που εξελίσσεται από την ενημέρωση στη δράση σε διάστημα λίγων ημερών.

Για παράδειγμα: οργανώστε μία εβδομάδα για την επίτευξη κάποιας αλλαγής. Κατά τη διάρκεια της ξεκινήστε ενημερώνοντας τη γειτονιά ή την κοινότητα όπου βρίσκεται η ομάδα στην οποία στοχεύετε σχετικά με το ζήτημα και κατόπιν προτείνετε μια σειρά από ενέργειες που μπορούν οι άνθρωποι να αναλάβουν.

ΓΙΑ ΕΝΑ ΕΞΑΜΗΝΟ

Εάν διαθέτετε ένα εξάμηνο για να αναλάβετε δράση, οικοδομήστε ένα πρόγραμμα που συνδέει το μαθησιακό έργο της τάξης με ένα περιεκτικό, πολυεπίπεδο πρόγραμμα. Εξετάστε τη δυνατότητα σχεδιασμού ενός μαθησιακού προγράμματος υπηρεσιών με βάση τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΜΑΘΗΣΗ

Χρονολόγιο

Το χρονολόγιο που περιλαμβάνεται σε αυτό το εκπαιδευτικό πρόγραμμα δίνει έμφαση σε βασικά γεγονότα, καθοριστικές στιγμές ή εξελίξεις στις Συνθήκες που διέπουν τα ανθρώπινα δικαιώματα. Προκειμένου να διευρύνετε την κατανόηση των μαθητών σας για ένα ορισμένο ζήτημα, ένα κοινωνικό κίνημα, κάποιον περιφερειακό ή διεθνή οργανισμό, αναθέστε τους να ερευνήσουν το θέμα και ακολούθως να το τοποθετήσουν στο χρονολόγιο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ενδεικτικές ερωτήσεις προς συζήτηση σχετικά με το χρονολόγιο και τη διεύρυνση του πεδίου μάθησης:

1. Τι σας ήταν οικείο; Τι σας ήταν νέο; Τι σας εξέπληξε;
2. Τι νομίζετε ότι παραλείφθηκε από το χρονολόγιο και γιατί;
3. Τι παρατηρήσατε σχετικά με την εξέλιξη των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως παρατίθενται στο χρονολόγιο;
4. Πότε αναφέρθηκε για πρώτη φορά το ζήτημα που ερευνάτε;
5. Πότε πιστεύετε ότι το ζήτημα θα έπρεπε να είχε αναφερθεί; Γιατί;
6. Πώς διαφαίνεται το μέλλον των ανθρωπίνων δικαιωμάτων; Ποιες διεθνείς συνθήκες θα θέλατε να διαμορφωθούν ή ποια γεγονότα θα θέλατε να συμβούν τα επόμενα 10 χρόνια;